

У 40-ыя ўгодах съмерці Алеся Гаруна

Шмат забытых магілаў на ніве беларускай літаратуры і нацыянальнага адраджэння, — забытых і забароненых. На адной з гэтых магілаў павінен быў бы стаць гарніты помік з залатым надпісем: «Алеся Гарун — пісьменнік-рэвалюцыянэр».

Беларускі савецкі літаратуравед Міхась Ларчанка больш за тры гады таго паспрабаваў быў палахніць невялікую красачку на заглушаную няблітам літаратурную матілу Алеся Гаруна. У газіце «Літаратура і мастацтва» ад 17-га лістапада 1956 году Міхась Ларчанка пісаў:

«Карусь Каганец, Ядвігін III і Алеся Гарун былі таленавітыя майстры слова. Яны ў сваіх творах праўдзіва адлюстроўвалі пэўныя бакі тагачаснага жыцця працоўных мас Беларусі, выказалі іхныя жаданні, іх імкненія да свабоды, да лепшай будучыні».

Каб апраўдаць сваю згадку пра няве-дамага, бадай, у савецкай Беларусі, асабліва моладзі, Алеся Гаруна, ды каб застрахавацца самому, Ларчанка наляпіў на Гаруна налемку «буржуазнага нацыяналістага», але гэта яго не ўратавала. На савецкага літаратураведа цыкну-лі па партыйнай лініі за наведанніе за-бароненася магіль, і над Алеесем Гаруном ізноў павісла партыйнае табу.

Тымчасам Алеся Гарун, які памёр со-рак год таму, — гэта выдатная постаць у нашай літаратуре двадцятага стагодзідзя. Беларускі літаратурны кры-ткі і гісторык літаратуры Антон Ада-мовіч у сваёй кнізе пра беларускую лі-таратуру стаўіць Алеся Гаруна побач з гэткіх волатаў пастычнага слова, як Ку-пала, Колас і Вагданович. І запраўды вершы Алеся Гаруна глыбака пранікнё-ны начуцьцём патрыйнізму, адданась-ци нацыянальнай справе і палкае рэва-

люцыйнасці (паста належала да партыі сацыялістыч-рэвалюцыянэр). Ен вель-мі добра разумеў вызначальную ролю роднае мовы ў нацыянальным адраджэнні, душой вышаўшы і пераніўшы Багушэвіча кліч-перасыцигу: «Не па-кідайце-ж мовы нашай беларускай, каб іх ўмерлі!». Матыў гэтых паста часта за-кранаў у сваіх творах. Пішу ягонаю належала гэткія натхнёныя радкі.

Гэй, ты маці родна мова,
Гэй, ты звон вялікі, слова —
Звон магучы,
Звон бліскучы,
З срэбра літы,
З злота зьбіты,
Загрым ты,
Загрым!

Меў вялікія кляйноды,
Быў і моцны і багаты,
Задзіўляліся народы...

А дазнаўся горкай страты.

У перыяд «горкай страты» давялося жыць пасту, у перыяд «горкай страты» забароненая і ўсі ягоная літаратурная спадчына. Бо якраз да тых, хто накінуў забарону на ягоную творчасць, да-тычаць нязміручыя слова пасты, што за родны край пайшоў у турмы, ссылку ў выгнанні:

Калі для нас жадаеце багацтва,
Нашто зь бяздольнага зъдзіраеце
апратку?

яны траплялі ў парахві, дзе іх зараз-жа прыпісвалі настала.

Далейша замацаванне пры парахві заляжала ад мудрасці пастыра, каб но-ва-пасомыя не адбіліся ад ягонай пасты. Тэх было як найбажджэй іх ас-воіць, прыручыць, неяк прывязаць: не-нароак накінуць на цыю ланджукоза-бавязаннія — пабудаваць новыя ці пашырыць старыя ясыті (касыёл, царкву). Як толькі гэта ўдавалася, далей з імі не цацкаліся й ія лічыліся. Стрыйкі за-латое руно, як толькі спрайлялася ад-растадзь. Ведалі, што чацавек сам пры-ввязаецца ў радніцу з тым, што сам збудзе. Тым мілешым, раднейшым справа робіцца, чым цяжкі давалася, даражэй каштавала. Ведалі, чым най-лягчай прывязаць Беларуса: калі не зямлЁй, дык будоўлай. Асноўнае — зар-ганізаце камітэт пабудовы, далей самі вернікі навыперадкі будаўніцтва павя-дуць.

Колькі-ж гэтым способам за кошт на-шага земляка Беларуса пабудавана цэр-квава, касцёлаў, парахвіальных дамоў усікім «добрым» апякуном? Ня была-такая крыва, каб гэтыя заслугі хоць у маленечкай частцы ім прызнагу, ушана-валі, неік адзначылі. На працігу ўсіе гісторыкі ад пачатку эміграцыі было вышпадкі, каб знайшоўся хоць адзін добры пастыр, які-б аказаў сэрца свай пасыце беларускага паходжаннія, які-б узняўся панад іншых пастыраў і не патрактаваў Беларусу як гной для свае нацый. Не знайшлося такога, каб малую цэрквачку, хоць-бы каплічку, збудава-ну Беларусам, дазволіў называць беларускай, хоць-бы адну на ўсю Амэрыку. Дзе там, навет гэтага шкода было. Усёй узнагародай за пакору, ахварнасці было тое, што атрымвалі страву духовую. На шасціце, атрымвалі яе толькі ў святочныя дні, калі не будні мусілі собскай жыць, таму беларускую мову праз пака-леніні захавалі дагэтуль. Чужынцы будавалі помікі ахварнасці сваім на-родам за кошт Беларусу, за што ім пла-цілі пагардай, высымейваннем ўсяго, што беларускае, каб саромеліся, выра-каліся, забыліся свае нацыянальные ап-рычонасці. А тых, што пры сваім упо-рысціць трымаліся, ахвильвалі: мужык, хлоп, хам. Пад цікам «узгадавальніх» мэтадаў, бескампраміснага шавінізму на-цыянальная съведамасць нашых земля-коў на ўстойла. Із скарбу роднае беларускае мовы не даліся аднак да дна абы-чысціць. Вось чаму па сініні час скрэз з чуваць беларускую мову.

Ня цяжка ўяўіць, якою магутнасцю была-б ціплер беларускай нацый ў Амэ-рыцы, каб поплеч із захаваннем мовы захавала нацыянальную съведамасць.

Уесь учын, унесены чужынцам, быў-бы собскім нацыянальным капіталам. Каб зарыентаваць ў вялізарнасці гэтага ўкладу, прывядзім жывы прыклад, на што Беларусы здолыны, калі пачнучу будаваць. За наўпойня 10 год колькі тысячай новых паваеных эмігрантаў, таксама бяз мовы і грошай, адно ўзбро-еных нацыянальных духам, ухильцамі тое, чаго нашыя землякі на працягу

САВЕЦКАЯ ЭЛЕКТРЫФІКАЦІЯ

Частая хвальба бальшавікоў пра заможнасць калгаснага сялянства, асабліва пра гэткія паказнікі заможнасці, як радыё і тэлевізоры, спрастоўваеца кркы другі складовай часткай славу-тае ленінскія формулы «савецкая ўлада + электрыфікацыя = камунізм». Но які толк з радыёвага апарату ці тэлевізара, калі «Электрычнае съявіло... на дэль-гадзіны», як гэта стаць у загалоўку ліста ў рэдакцыю газеты «Советская Белоруссія» (24. 1. 1960).

Пішуць працаўнікі нейкага «озрыва-хоза» (вознераў рабнай гаспадаркі), га-спадарку якіх павінен забясьпечваць электраэнргіяй Лукомльская ГЭС. Мі-нулага лета, жаляцца аўтары ліста, электрычнасці ня было нааугл. Пасылі лямпачкі пачалі загарацца на пару га-дзін праз дзень-два а часамі й праз тыдзень. Тлумачылі гэта перагарэлым генераторам. Абіцалі падправіць. Аднак, дасюль нічога не зъмянілася. Стаяць у хатах нямалыя радыёвые апараты і съя-пия тэлевізоры. «У нашай гаспадарцы пачынае пускаться карані тэхніка, насосы, лёнадрабілкі, вэнтылітары й іншыя ме-ханізмы. Але ўсё гэта бяздзейнічае, бо ніяма электраэнргіі».

адбіты ад чарады, кіт. Зосіны вочы гэтак і засяяціліся агань-камі жывое ўявы кіта на гэтым беразе.

Выкінуты хвалім на бераг шкілет нейкага вялікае рыбы з поўнай поўсці зубоў навею ўсіх на думкі пра сумны ка-нец усіго жывога на зямлі і ў водзе. Жыла некалі яна, змага-лася за сваё існаванне, шукала сабе задаваленіння, а па часе сталася спажывай для іншых. Крабы й вугры выеле ёйнія бакі, акіян доўга гойдаў на сваім узлононі рэшткі ды цяпер выкінуў іх на бераг, каб пад сонцам дапярэла тое, што яшчэ адно й нагадвала аб калісці жывой рыбіне. Але як яна дбала да апошняга дыху пра жыцьцё, гэтак і кожная жывая істота мусіць ходзіцца аб жыцьцёўых інтарэсах. Пакуль жыве чалавек, мусіць поўнай прыгажніцай чэрпаць сілы з жыцьцядайнай прыроды, з шырокага неабыдымнага акіяну, ім якога — жыцьцё.

«Жыві і вечнасці шукай!» — сказаў калісці наш паста. І кожны з прысутных асабна адчуў і пасвойму зразумеў гэта тут, на гэтым беразе, калі ўглядзе ў бяско-нікую дымнай смуже. Так, жыцьцёўыя хвалі, як і гэтыя акіянскія, ніколі ня спыняцца ў сваім вечнім бегу наперад, да невядомага й вышэй вызначанага. Чалавек мусіць прыкісці цалкам наканаваныя яму шлях. І ў гэтай наканаваны-насці імкненіні їх жыцьцёвае паўніны і ўсеабыдымнасці магчыма й хаваеца сэнс існавання чалавека, мажліва ў ім і тоўца мэтазгоднісць зъмёны пакаленіні, ад сівых продкіў да ўсіх невядомых нашчадак. Пакаленінне за пакаленінем, якімі магчыміст-ці спадкемцам съяды свае культуры й творчыя чыннасці. Як хвалья дапамагае плыні другой хвалі, пакіданая спадчына больш пасыплю-вым, мэтазгодным, асэнсавым і плённым для прышлых на-меснікаў. У гэтай зъмене хаваеца й прыгажоскі вечнага заступленыя старога й адхытага новым, маладым і жыцьця-зольным. Жыцьцёўна зъмлі вечнае й наўміручае пра з'я-сёдніх заступнікаў. Яно будзе вечна красаваць, як вечна будзе ракатаць гэтае мора, як заўсёды, усе вякі, будзе з той-ж

сілаю біць аў берагі той-ж салёна пенаю магутны акіян.

Міхась доўга яшчэ лютляй гэтыя думкі, калі босая Зося, радасная й ўзрушаная гаворкою акіяну, звабленая чарамі прырастайт, як крышталь, прасторы, гойсалы на беразе, бегала наўзядагон хвалім, а змораная прымалася пасыль зноў вы-кreslіvaць на пляску фігуры людзей, адной ўвядомыя маладыя профілі. Пасыль заўжыла нешта ў вадыходнай вадзе, бегла ўсьлед за высокім валам. ужо не баючыся быць злойл-най і высьцебанай дубцамі сустречнай хвалі. Уся ёйнай фі-гурка выдавалася паружавелай і пасяяжэлай у гэтым прыем-ным наплыве ципла з прахалада. Яна бяздумна заглядалася йдзене-ж проч! І з воляю ідзене! Да волі знае хутчэй мы прыйдзем самі!

У старыну Беларус непадданны Гаспадары, быў сам над сабою І далёка у съвеце быў знаны За літоўскай і ляскай зямлёю.

Супастаўляючы зь ціпераўшчынай гі-сторычнай мінулае, Гарун пісаў пра свой

бязъвінны.

На воля гэта! Што нам ні цвярдзіце, Мы волю вам... Пракляцце нам із ёю!

Чаму ад волі вашай мы стагнаць павінны?

Яна — лантуз над нашаю зямлёю,

Астрог на наш народ спакойны і

Да волі знае хутчэй мы прыйдзем самі!

Куды дзеліся?

(Заканчэнне з 2-ой бачыны)

пакаленіні не паважыліся навет за-крануць.

Абвесцілі Амэрыцы й усяму съвету аб існаванні Беларусі й Беларускага Народу. Давялі апрычонасьць Беларускага Народу, беларускай проблемы, белару-скага права на самастойнае нацыянальнае жыцьцё. Здабылі прызнанье роў-насці і замацавалі за сабой месца аба-вязкавага, пачаснага, незаменнага сибі-ры ўсіх міжнацыянальных выступ-леннях Амэрыкі. Разбудавалі густую сетку нацыянальна-грамадска-культурных арганізацый. Не раней аднак дазволілі сабе на раскошу заніца нутранымі патрэбамі, пакуль не загрунтавалі сваі становішча наўонкі, як апрычонае нацый. Першыя месцы з усіх ляжаль-ных патрэбай вялікай царкви! Паколькі першыя пэ-рияд дзеяньніцы можна назваць зава-уваньнем прызнанні правоў да нацыя-нальнае роўнасці ў сямі народу і разбудовай нацыянальна-грамадзікіх арганізацый, пагатуўкі другі, ціпера пачаты — выглядае на перыяд будаўніцтва цэрквава. Некаторыя асяродкі ўжо прыдбалі, рэшта — хоча, будзе й будзе мець сваю царкву! Дзіўна годна зь якім энтузізмам, размахам, запалам шчодраў ахварнасці, аўтэнтычнай дагэтуль, усе ў скрэзі кінуліся будаваць. Даслоўна ўсе, навет тыя, што да іншых галінаў нацыянальнай працы абыяка-вия былі, а ў будове царквы прыкладам для іншых ахварнасціцай съвецніц.

Адсюль відаць, як усе Беларусы (стара-ціўні) з сэрцамі цэрквей будуюць; сяняні, у мілуўшчыне й заўсёды, дзе не апнуліся. Колькі-ж тады, пры сваій лічнасці, нашыя землякі мусілі набу-ваць?! Адно вынікі выйшли розныя. Новая эміграцыя — будзе для сябе й на славу свае Бацькаўшчыны, а старая?

Новая — пабудзіла дэльце справы: на-цыянальную й поўнасція рэлігійную,

стара — рэлігійную, дык тую часткава толькі ўладзіла.

Новая — жыве

Зь беларускага жыцьця

У Беларускім Інстытуце Навукі й Мастацтва

У Нью-Ёрку 13 лютага адбылося чароднавуковае паседжанье сяброў БІНІМ-у, прысьвачанае амбэрканінню плюну працы на будучыню.

Галоўны даклад на тому падыходзячых вялікіх беларускіх юбілеяў меў дра. В. Тумаш. Дакладчык адсем'ё, што ў нас дасоль не прысьвячалася шыройшэ ўвагі юбілеям. Тымчасам рыхтаўца да іх трабы загадзя, галоўна, распрацоўваннем навуковых пытанняў (і адначасна публікаваннем інфармацыйнага матар'ялу), звязаных з юбілеямі.

Дакладчык звязянуў увагу на бліжайшыя юбілеі, да ўшанавання якіх рыхтуецца ўжо шмат хто з сяброў БІНІМ-у.

У 1964 годзе — прыпадае 100-годзьдзе съмерці рэвалюцыянеры Кастуся Каліноўскага.

У 1963 годзе — 100-годзьдзе антырасейскага паўстання на Беларусі пад кіравецтвам К. Каліноўскага.

У 1962 годзе — 100-годзьдзе беларускае прэзы («Мужыцкая Праўда»).

У 1961 годзе — 800-годзьдзе крикы сэв. Эўфрасінні Полацкае, зробленага Лазарам Богшам; 300-годзьдзе антырасейскага паўстання ў Магілеве; 100-годзьдзе народзінаў і 30-годзьдзе съмерці выдатнага беларускага філалёга Яўхіма Карскага; 75-годзьдзе народзінаў і 20-годзьдзе съмерці пісменніка Зымітрака Бядулі; 75-годзьдзе нарадзінаў кампазытара Міколы Равенскага; 40-годзьдзе заснавання Чыкагаўская Камітэт Абарони Беларусі; 40-годзьдзе съмерці паэты Андрэя Зязулі; 40-годзьдзе заснавання Таварыства Беларускіх Шкóл (ТБШ) ў Вільні; 40-годзьдзе заснавання беларускага дзяржавнага ўніверситету ў Менску; 40-годзьдзе Рыскага трактату; 40-годзьдзе літаратурнае дзеянасці Наталлы Арсенінай; 10-годзьдзе заснавання ў Нью-Ёрку Беларускага Інстытуце Навукі й Мастацтва (плянавацца склікаць навуковую канферэнцию).

Ньюёркаўскія вечарыны

Треба быць на эміграцыі, каб навет хаджэннем на свае вечарыны — танцаўнін, выпітанін ды закусваньнім — рабіць грамадскую справу.

Вечарыны ў Нью-Ёрку — гэта ўжо выпрабаваны й замацаваны спосаб папаўняння касаў бадай усіх грамадzkіх арганізацый. Казаў той, прыемнае з карысным.

Прыядз «грамадzkіх» вечарынаў пачынала адрэз паслья калядных сьвятаў. Сёлета, прыкладам, 16 студзеня танцавалі на карысць аграванні царкоўнага будынку (ладзіла вечарыну царкоўная рада мясцовага прыходу БАПЦ); 30 студзеня выпівали за здароўе выдавецтва фонду (ладзіла гал. упр. БАЗА); 13 лютага меліся закусваць на падстрыманні Беларуска-Амэрыканскага Дапамогі (скасавалі, бо атрымвалася зачаста); 29 лютага спраўляюцца запускі (прыспасы, Вожа, здароўе ў грошикі жаночкі арганізацій); 27 лютага будуць гуляць на змацаваны моладзі ў маладосьці (арганізатарам — мясцовы аддзел ЗБМ). А там ужо ѹпост пачненца.

Ад кожнае, бадай, з гэтых вечарынаў сёё-тое перападае на толькі арганізацій,

Съветчаныні пра Беларусь у амэрыканскім Кангрэсе

Газета «Чыкагаўская Штадзённая Трыбуна» ад 1 лютага 1960 г. зымісціла артыкул Джозэфа Гарста пра рост прымусавае праць генеалогічную дэнсацыю наліцаць ў Савецкім Саюзе. Весткі да свайго артыкулу аўтар узяў з матар'ялаў амэрыканскага кангрэсавага камітэту, што займаецца разгляданем праявуў атнікамерканскага дзеянасці. У сувязі з падрэйной работай камуністычных элемэнтаў у Амэрыцы ў аднасчыні наступам бальшавіцкага пратагоніста па лініі г. зв. «мірнага сусідавання», кангрэсавы камітэт для разгляду атнікамерканскага дзеянасці сабраў пэўную колкасць матар'ялаў да томы «Злачынствы Хрушчова». Частка гэтых матар'ялаў ужо апублікавана.

Усе съветчаныні адназгодна даводзяць, зайдуляе кангрэсавы камітэт, што «сотні тысячай мужчынаў, жанчынаў і дзяцей з балтыцкіх краёў, Украіны й Беларусі былі сляпі пераселены ў Сібір і Туркестан».

«Эта праўда, — піша «Чыкагаўская Штадзённая Трыбуна», — што ад часу, як Хрушчоў прыйшоў да ўлады, колькасць лягераў, у якіх людзі пазабілельныя свабоды й пад пагрозой пісталетаў змушаныя працаўцаў, значна ўзрасла, хоць цяпер завуць іх інакш, чымся канцэнтрацыйныя лягеры.

У 1960 годзе — 725-годзьдзе ад часу, калі Наваградак стаўся сталіцай Вялікага Княства Літвінскага; 450-годзьдзе Грунвальдскае бітвы; 125-годзьдзе беларускага юніону; 150-годзьдзе съмерці віцебскага мастацтва Івана Хруцкага; 50-годзьдзе съмерці этнографа М. Нікіфораўскага; 30-годзьдзе съмерці Усевалада Гнінатоўскага; 50-годзьдзе тэатру Буйніцкага; 40-годзьдзе съмерці пастыя Александра Гаруна; (пастаўленыя перавыдаць ягоны заборнік твора «Матын Дар»); 40-годзьдзе заснавання Беларускай Студэнцкага Таварыства ў Вільні; 50-годзьдзе съмерці пісменніка Сяргея Палуяна; 120-годзьдзе нарадзінаў і 60 съмерці пісменніка Францішка Багушэвіча; 30-годзьдзе пачатку разгрому нацдэмамаў.

Шмат сяброў БІНІМ-у ўжо працуецца над паасобнымі тэмамі, рыхтуючы іх для амбэрканіння ў БІНІМ-е ды адзначаны ў вольнай беларускай прэсе.

Др. Вітаўт Кіпель пайфармаваў сяброў паседжаніні, што ёсьць выдавец на надрукаваныя беларуска-ангельская і ангельска-беларуская слоўнік. У сувязі з гэтым на паседжаніні было пастаноўлена стварыць слоўнікавую камісію, якая будзе кіраваць рыхтаваньне да выдання слоўніка ў камісіі ўзвышліх праф. Ант. Адамовіч, дра. В. Тумаш і дра. В. Кіпель. Пастаўленыя выдаць слоўнікі пастыям аўтам 50 тысячай слоў.

Беларуска-Амэрыканскага Акадэміческага Таварыства выказала вялікую ахвоту ѹтвараць съмерці ўзядзь самы дзейны ўдзел у працы над рыхтаваньнем слоўніка.

На паседжаніні было пастаноўлена тэаксама перавесыці часапіс БІНІМ-у «Конадні» на гадавік ды праводзіць дзялей заходы збору грошоў на выданье чароднае кнігі.

Я. Запруднік

Выданьне амэрыканскага Кангрэсу пра Беларусь

Амэрыканскіе ўрадавае выдавецтваў Валыніцкіе апублікавала шостую брашуру, што выходзіць пад агульным іншым назваўкам «Злачынства Хрушчова». Гэтыя выданьні — гэта вынік актыўнай съмерці Камітэту для Разгляды Альтымарыканскае Дзейнасці, што быў створаны ў Кангрэсе ЗША ў 1946 годзе. Брашура датаваная 19 сінікем 1959 г., абымайе 26 балонак. На пачатку брашуры пададзенае motto — цытата з прафесійных рук, каб забяспечыць мінімальную патрэбу беларускага сельскага гаспадаркі. Пададзена таксама факты пра русифікацыю беларускага краю, якія маюць адзінкі культурнага генасці, да што маскоўскі рэжым наясে маральную і юрыдычную адказнасць перад Задзіночанымі Нацыямі.

Съветчаныні сп-ра А. Шукелайца зъмешчаныя съветчаныні працьвічаныя съветчаныні двух прадстаўнікоў Туркестану і трах прадстаўнікоў Беларусі: К. Мерляка, дра. В. Тумаша і А. Шукелайца.

У съветчаныні сп-ра К. Мерляка даецца кароткі агляд гісторыі Беларусі, гаворыцца пра дэпартамент жыхарства падавецкай Беларусі ўнаглідную съкрыфікацыю, якою яшчэ з большай наўпорыстасцю, чымся за Сталіна, зайніцца цяперашні бальшавіцкі рэжым.

Др. В. Тумаш даў Амэрыканскому Кангрэсу паказаныя пра народагубную палітыку хрушчоўскага рэжыму, што паводле зробленых д-рам В. Тумашам падлікаў, адказнасць за трэшыні з паседжаніні, што заўждына ў Беларусі засталася толькі тэатральныя съветчаныні.

А. Будзіч

Увага!

Увага!

Увага!

Увага!

У Выдавецтве «Бацькаўшчына» выйшаў з друку і ўжо працаеца поўны збор літаратурных твораў вялікага клясыка беларускай літаратуры Максіма Багдановіча

з уводнымі артыкуламі праф. Ант. Адамовіча і дра Ст. Станкевіча. Кніжка мае 112 бачынай і каштупе ў ЗША і Канадзе 1,5 далираў, а ў іншых краінах раўнавартасць 1 амэр. далира. Купіць і выпісваць можна з Адміністрацыі «Бацькаўшчыны» ў ўсіх краінах паза Нямеччынай.

«Вяночок» Максіма Багдановіча гэта, паслья «Спадчыны» Янкі Купалы, найбольш рэпрэзэнтатыўнае беларускага кніжнага выдання на Захадзе, якое павінна быць прыдбанае кожным Беларусам і пашыранае сярод наўпых прыяцеляў у вольнім съвеце.

«Вяночок» Максіма Багдановіча гэта, паслья «Спадчыны» Янкі Купалы, найбольш рэпрэзэнтатыўнае беларускага кніжнага выдання на Захадзе, якое павінна быць прыдбанае кожным Беларусам і пашыранае сярод наўпых прыяцеляў у вольнім съвеце.

Купіць і выпісваць можна беспасярэдна з Адміністрацыі «Бацькаўшчыны» ў ўсіх краінах паза Нямеччынай.

АВАЯЗКАМ КАЖНАГА БЕЛАРУСА ЕСТЬ ЧЫТАЦЬ, ПАШЫРАЦЬ І ПАДТЫМЛІВАЦЬ «БАЦЬКАЎШЧЫНУ».

съветчаныні, з прычыны камуністычнага атрымлігічнага тэатру, на ізлай беларускай тэрыторыі пад бальшавікамі які было апіваднае съвятыні — працаслаўнае, каталіцкае, пратэстанцічнае і хыддэлістичнае.

«Сл. Шукелайца заявіў, што апошнімі гадамі вывазы беларускага жыхарства ўзрасла, пасля ягоныя зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Шукелайца заявіў, што рэлігійнае перасяленіе зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Шукелайца заявіў, што рэлігійнае перасяленіе зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Шукелайца заявіў, што рэлігійнае перасяленіе зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Шукелайца заявіў, што рэлігійнае перасяленіе зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Шукелайца заявіў, што рэлігійнае перасяленіе зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Шукелайца заявіў, што рэлігійнае перасяленіе зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Шукелайца заявіў, што рэлігійнае перасяленіе зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Шукелайца заявіў, што рэлігійнае перасяленіе зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Шукелайца заявіў, што рэлігійнае перасяленіе зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Шукелайца заявіў, што рэлігійнае перасяленіе зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Шукелайца заявіў, што рэлігійнае перасяленіе зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Шукелайца заявіў, што рэлігійнае перасяленіе зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Шукелайца заявіў, што рэлігійнае перасяленіе зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Шукелайца заявіў, што рэлігійнае перасяленіе зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Шукелайца заявіў, што рэлігійнае перасяленіе зінічы на бальшавіцкіх съвятыніх.

«Сл. Ш